

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

charakteristika vyučovacího předmětu – 2. stupeň

Obsahové, časové a organizační vymezení

Obor Český jazyk a literatura se vyučuje jako samostatný předmět
v 6. – 9. ročníku - 5 hodin týdně

Jazyková výuka, jejímž cílem je zejména podpora rozvoje komunikačních kompetencí, vybavuje žáka takovými znalostmi a dovednostmi, které mu umožňují správně vnímat různá jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat a účinně uplatňovat i prosazovat výsledky svého poznávání.

Ve vyučování českému jazyku mají žáci získat schopnost vyjadřovat se spisovným jazykem správně, výstižně, slohově vhodně a pohotově v projevech ústních i písemných, přiměřeně jejich věku, a schopnosti náležitě rozumět takovým projevům po stránce obsahové a chápat správně i jejich stránku slohovou.

Literatura je svým zaměřením a svým obsahem předmětem všeobecně vzdělávacím s výraznou funkcí esteticko-výchovnou. Prostřednictvím vybraných literárních děl, literárně-výchovných činností uvádí žáky do světa literatury a do světa myšlení o ní, čímž se podílí na utváření jejich názorů, postojů, zájmů a vkusu na utváření jejich názoru na svět a jejich mravního profilu a celkově rozvíjí a kultivuje jejich duchovní život.

Výchovné a vzdělávací strategie

Učitel se při veškerých činnostech cíleně zaměřuje také na rozvíjení a hodnocení klíčových kompetencí žáků.

Strategie vedoucí k rozvoji kompetence k učení

Učitel:

- volí zajímavá témata pro zpracování referátů a tím motivuje žáky k vyhledávání, třídění a využívání informací z různých zdrojů, a to jak z ústních sdělení, tak z tištěných textů, encyklopedií i z elektronických médií
- motivuje žáky k tomu, aby portfolio své četby programově doplňovali o tituly náročnějších děl a různých žánrů
- podněcuje zájem žáků o jazyk a literaturu a o zvýšení své jazykové kultury tím, že je motivuje k účasti v jazykových, literárních a recitačních soutěžích; motivuje je k tomu, aby se podíleli na organizaci soutěží ve škole
- zadáváním vhodných úkolů rozvíjí tvořivé schopnosti žáků a motivuje je k vlastní literární tvorbě.

Strategie vedoucí k rozvoji kompetence k řešení problémů

Učitel:

- zadáváním vhodných úloh na řešení stylizačních problémů vede žáky k samostatné práci s odbornou literaturou a dalšími informačními zdroji
- zadáváním úkolů souvisejících s realizací etnografické exkurze vede žáky k tomu, aby z různých variant volili řešení efektivní.

Strategie vedoucí k rozvoji kompetence komunikativní

Učitel:

- navozením náročnějších komunikačních situací umožňuje žákům praktické využití osvojených komunikačních dovedností
- zařazuje do výuky tematicky vymezené diskuse, v nichž mají žáci možnost uplatnit vlastní názory, vhodně argumentovat, korigovat svá stanoviska a vhodně reagovat na názory jiných

- zapojuje žáky do spolupráce s realizačními týmy školních médií a tím je motivuje k tomu, aby se tvorbou příspěvků pro tato média aktivně zapojili do života školy.

Strategie vedoucí k rozvoji kompetence sociální a personální

Učitel:

- zapojuje žáky do tvorby pravidel pro diskuse (včetně diskusí virtuálních) a vede je k respektování a dodržování přijatých pravidel
- pravidelným zařazováním různě náročných řečnických cvičení do výuky vede žáky k získávání potřebné sebedůvěry pro vystupování na veřejnosti.

Strategie vedoucí k rozvoji kompetence občanské

Učitel:

- vede žáka k:
 - pochopení jazyka jako prostředku historického a kulturního vývoje národa a důležitého sjednocujícího činitele národního společenství
 - pochopení jazyka jako důležitého nástroje celoživotního vzdělávání
 - rozvíjení pozitivního vztahu k mnohojazyčnosti a respektování kulturní rozmanitosti
- výběrem jazykově a obsahově hodnotných textů přibližuje žákům význam české literatury jako kulturního dědictví národa
- výběrem vhodných témat motivuje žáky k tvorbě příspěvků pro místní média, jimiž by se aktivně zapojovali do života obce.

Strategie vedoucí k rozvoji kompetence pracovní

Učitel:

- zadáváním vhodných témat slohových úkolů vede žáky k úvahám o jejich budoucím povolání
- zařazuje do výuky úkoly na procvičení slohových útvarů (dopis, životopis, žádost – i v elektronické podobě) důležitých pro pracovní uplatnění a pro úspěšné absolvování pracovního pohovoru.

Cílové zaměření, klíčové kompetence oboru

Na úrovni základního vzdělání žák:

- využívá znalostí a zkušeností z jazyka v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost
- formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu
- naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje
- rozumí různým typům textů a záznamu, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuku a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění
- využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a činnou komunikaci s okolním světem
- využívá získané komunikační dovednosti k vytváření vztahu potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi
- respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění
- vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu učení a celoživotnímu vzdělávání
- vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systemizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě
- poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení

- vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, promyslí a naplánuje způsob řešení problému a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností
- využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení problému, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému
- samostatně řeší problémy, volí vhodné způsoby řešení, osvědčené postupy aplikuje při řešení podobných nebo nových problémových situací
- kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí
- účinně spolupracuje ve skupině, pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce
- na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o nic požádá
- čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají

Jednotlivé ročníky jsou rozděleny na mluvnici, literaturu a sloh.

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace
Vyučovací předmět - Český jazyk a literatura (Jazyková výchova)

Ročník: 6.

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy, projekty
<ul style="list-style-type: none"> – proč se učíme češtině – vyjmenuje slovní druhy, rozdělí je na ohebné a neohebné. Uvede znaky, podle kterých jednotlivé slovní druhy rozpozná. Orientuje se v textu a správně určí slovní druh podle významu v dané větě. - vyhledá v textu podstatná jména, dokáže u nich určit pád, číslo, rod a vzor. – vysvětlí, co jsou PJ konkrétní a abstraktní, rozliší PJ konkrétní či abstraktní podle významu – vyhledá PJ pomnožná, hromadná a látková a vysvětlí jejich zvláštnosti – rozliší a správně píše PJ obecná a vlastní – skloňuje vlastní jména – píše pravopisně správně koncovky PJ, bezpečně odůvodňuje podle vzorů a skloňuje podle nich – skloňuje správně názvy částí těla – seznámí se s nepravidelnostmi u některých jmen vzoru píseň a kost – seznámí se se jmény krátkí kmenovou samohláskou – dokáže skloňovat vlastní jména osobní – dokáže skloňovat pomnožná jména místní – skloňovat jména v regionu – naučí se pracovat s jazykovými příručkami, v Pravidlech se orientuje podle obsahu, využívá seznam zkratk, zjišťuje významy slov, rozšiřuje si vlastní slovní zásobu – rozpozná druhy přídavných jmen – koncovky odůvodňuje správným tvarem vzoru a píše pravopisně správně – dokáže převést PJ z jedn. čísla do množného, i když dochází ke změně souhlásky (-ský, -ští) – vysvětlí pojem stupňování, uvede přípony a koncovky jednotlivých stupňů a předvede, jak se 2. a 3. stupeň tvoří – skloňuje příd. jm. podle vzorů, umí napsat správně koncovky – dokáže vyhledat jmenné tvary přídavných jmen, píše je pravopisně správně 	<p>Úvod do učiva</p> <p style="text-align: center;">Tvarosloví</p> <p>1. Opakování slovních druhů</p> <p>2. Podstatná jména Opakování – mluvnické kategorie</p> <p>Podstatná jména konkrétní a abstraktní</p> <p>Podstatná jména pomnožná, hromadná, látková</p> <p>Podstatná jména obecná a vlastní</p> <p>Procvičování tvarů podstatných jmen podle vzorů</p> <p>Některé odchylky od pravidelného skloňování podstatných jmen</p> <p>Pravidla českého pravopisu</p> <p>3. Přídavná jména Opakování – druhy přídavných jmen</p> <p style="padding-left: 40px;">– pravopis koncovek přídavných jmen</p> <p>Tvoření tvarů přídavných jmen</p> <p>Stupňování přídavných jmen</p> <p>Skloňování přídavných jmen</p> <p>Jmenné tvary přídavných jmen</p>	<p>Zeměpis Výchova k myšlení v evropských souvislostech – Jsme Evropané (3/3)</p> <p>Dějepis</p> <p>Zeměpis</p>

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy, projekty
<p>– vyjmenuje druhy zájmen, pro každou skupinu uvede charakteristické znaky, vyhledá v textu zájmena a zařadí je ke správnému druhu</p> <p>– správně skloňuje a píše zájmena ukazovací a přivlastňovací</p> <p>– skloňuje zájmeno vztažné (orientačně)</p> <p>– skloňuje zájmena můj, tvůj, svůj (orientačně)</p> <p>– skloňuje zájmena týž, tentýž (orientačně)</p> <p>– rozliší druhy číslovek, vyhledá je v textu, rozpozná určité a neurčité</p> <p>– dokáže číslovky skloňovat, uvede příklady, kdy se nepíše tečka za číslovkou řadovou</p> <p>– procvičování mluvnických významů</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozezná tvary určité a neurčité – rozezná tvary jednoduché a složené <p>– rozlišuje spisovné tvary podmiňovacího způsobu přít. a min.</p> <p>– rozlišuje a používá správně slovesné časy</p> <p>– orientuje se ve SSČ a pracuje s ním samostatně</p> <p>– určuje základní skladební dvojice, rozlišuje druhy podmětu a přísudku – holý, rozvitý a několikanásobný Po a Př</p> <p>– ovládá pravopis koncovek přičestí</p> <p>– určuje rozvíjející větné členy, rozpozná přívlastek shodný a neshodný</p> <p>– pozná předmět podle závislosti</p> <p>– rozliší příslovečná určení podle druhů</p> <p>– orientuje se ve SMČ, vyhledá poučení</p> <p>– vyhledá věty jednoduché, rozčlení je na část podmětovou a přísudkovou</p> <p>– tvoří věty jednoduché s podmětem vyjádřeným podstatným jménem, znázorní je graficky</p> <p>– určuje souvětí a počty vět v souvětí</p> <p>– rozlišuje věty hlavní a vedlejší</p>	<p>4. Zájmena Opakování – druhy zájmen</p> <p>Skloňování zájmen dle vzorů ten a náš</p> <p>Skloňování zájmena jenž</p> <p>Skloňování zájmen podle vzorů přídavných jmen</p> <p>5. Číslovky Opakování – druhy číslovek</p> <p>Skloňování základních číslovek</p> <p>6. Slovesa Opakování – mluvnické kategorie</p> <p>Podmiňovací způsob přítomný a minulý</p> <p>Slovesný čas – užívání slovesných časů Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost</p> <p style="text-align: center;">Skladba</p> <p>1. Větné členy Opakování – základní skladební dvojice</p> <ul style="list-style-type: none"> – shoda přísudku s podmětem <p>Rozvíjející větné členy</p> <ul style="list-style-type: none"> – přívlastek – předmět – příslovečné určení <p>Stručná mluvnice česká</p> <p>2. Věta jednoduchá Opakování</p> <p>Grafické znázornění věty jednoduché</p> <p>3. Souvětí Opakování Určování vět hlavních a vedlejších</p> <p>Grafické znázornění souvětí</p> <p>Nejobvyklejší spojovací výrazy</p> <p>Interpunkce v souvětí</p>	<p>Přírodopis</p> <p>Dějepis</p> <p>Zeměpis</p> <p>Dějepis Enviromentální výchova – problémy ŽP (5/3)</p> <p>Zeměpis</p> <p>Enviromentální výchova- Vztah člověka k prostředí (5/4)</p>

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy, projekty
<ul style="list-style-type: none"> – rozlišuje hlavní a vedlejší věty v grafu (orientačně) – spojuje věty nejobvyklejšími spojovacími výrazy – ovládá interpunkci v jednoduchých souvětích – rozlišuje hlásku a písmeno – vyslovuje náležitě souhláskové skupiny – rozumí ztrátě znělosti na konci slova – zná pravidla výslovnosti stejných souhlásek – uvědomuje si splývání hlásek v souhláskových skupinách – chápe zjednodušenou výslovnost některých souhláskových skupin – chápe zvukovou stránku slova – ví, co je přízvuk – rozumí zvukové stránce věty – melodie, důraz, tempo a pauzy – rozlišuje ukázky spisovného a nespisovného jazyka – rozlišuje útvary národního jazyka <ul style="list-style-type: none"> – nářečí, slang, argot, obecná čeština – vysvětlí pojmy: jazykověda, nauka o slovní zásobě, mluvnice, hláskosloví, tvarosloví a nauka o tvoření slov. 	<p style="text-align: center;">Zvuková stránka jazyka</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opakování o hláskách 2. Spisovná a nespisovná výslovnost 3. Zvuková stránka slova a věty <p>Rozvrstvení národního jazyka Řeč a jazyk</p> <p>Jazykověda a její složky Jazykověda</p>	

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace**Vyučovací předmět - Český jazyk a literatura (Komunikační a slohová výchova)**

Ročník: 6.

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy, projekty
<p>– rozliší znaky projevu mluveného a psaného, porozumí pojmům komunikace, stylistika</p> <p>– vyplní správně tiskopisy, umí je využít v praxi, uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel</p> <p>- dorozumívá se kultivovaně, výstižně odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke komunikačnímu záměru mluvčího</p> <p>- učí se spolupráci a komunikaci při vytváření textů</p> <p>- odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení</p> <p>– dorozumívá se kultivovaně, výstižně uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel</p> <p>– dodržuje stanovenou formu a věcné údaje, vyjadřuje spisovným jazykem</p> <p>– vyvodí charakteristické rysy popisu, vyjmenuje různé postupy při popisu, volí vhodné jazykové prostředky</p> <p>– práci rozčlení do odstavců, dbá na návaznost textu, z ukázek vyvodí charakteristické rysy popisu, sestaví osnovu popisu</p> <p>– popíše podle osnovy známou místnost, volí vhodné jazykové prostředky, zejména podstatná a přídavná jména</p> <p>– shromáždí množství pojmenování znaků a vlastností a obohatí je rozvitými větnými členy, popíše obličej, postupuje od nejvýraznějších znaků k méně výrazným. Vyjadřuje se i v souvětích. Dbá na pestrost použitých sloves. Používá přirovnání a rčení. Výstižně popíše některého svého spolužáka. Podle obrázku popíše nějakou osobnost (pouze vnější popis)</p> <p>– najde v umělecké literatuře ukázkou popisu krajiny.</p> <p>– podle obrázku popíše krajinu dle osnovy.</p> <p>– popíše část krajiny ve svém nejbližším okolí, např. pohled z okna</p> <p>– sestaví jednoduchý návod, jak hrát oblíbenou hru</p> <p>- odliší popis pracovního postupu od popisu uměleckého</p> <p>– zpracuje jednoduchý pracovní postup</p>	<p>1. Úvod k výuce slohu</p> <p>2. Vyplňování jednoduchých tiskopisů Poštovní poukázky Podací lístek Telegram</p> <p>3. Jednoduché komunikační žánry Vzkaz Inzerát Objednávka Zpráva a oznámení SMS</p> <p>4. Dopis osobní a úřední Dopis osobní (soukromý) Dopis úřední</p> <p>5. Popis a jeho funkce Úvod k popisu Popis budovy Popis místnosti Popis postavy Popis krajiny Popis pracovního postupu</p>	<p>Vztahy mezi lidmi (mezilidská komunikace)</p> <p>Osobnostní rozvoj- rozvoj schopností poznávání</p> <p>Výchova demokratického občana - občanská společnost a naše škola, zámek Vranov</p> <p>Sociální rozvoj – poznávání lidí</p>

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy, projekty
<p>– vypracuje heslovitou osnovu textu – vypracuje stručný výtah textu, podle výtahu ústně převypráví obsah článku</p> <p>- řekne důvod, proč se výpisky pořizují. Uvede příklady, jak se mohou výpisky zaznamenávat, orientuje se v textu, dokáže vyhledat důležité údaje. Udělá výpisky z uceleného výkladu z učebnice (D, Z nebo F)</p> <p>-vymezí pojem vypravování, v ukázkách vyhledá charakteristické rysy a prostředky k oživení děje. Při vypravování dodržuje časovou posloupnost - sestaví osnovu větnou nebo heslovitou, vypravuje ústně i písemně. - dokáže stupňovat napětí, vybrat vhodná dějová slovesa a použít přímou řeč. Zvládne reprodukovat přečtený příběh, orientuje se v daném textu, dokáže nahradit slova výstižnějšími.</p> <p>–vypravuje podle obrázku, odstraňuje opakování slov. – podle své fantazie dokončí načaté příběh</p>	<p>6. Výtah a výpisky Výtah odborného textu učebnice 6. roč., Výpisky</p> <p>7. Vypravování Dějová posloupnost při vypravování Osnova vypravování Jazykové prostředky vypravování</p> <p> Vyprávění podle obrázku Dokončení příběhu</p>	

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace
Vyučovací předmět - Český jazyk a literatura (Literární výchova)

Ročník: 6.

Výstup	Učivo	Průřezová témata, mezipředmětové vztahy, projekty
<p>- pozná literaturu uměleckou a věcnou - rozezná poezii a prózu - rozliší pohádku – lidovou kouzelnou a moderní autorskou, vyjmenuje charakteristické znaky pohádky, přinese pohádkové knihy, uvede jména spisovatelů a sběratelů pohádek, čte s porozuměním, dokáže reprodukovat text, orientuje se v textu, dokáže vyhledávat odpovědi na otázky</p> <p>- rozliší pověst, fantastickou, s přírodní tematikou, vyvodí z textu charakteristické znaky pověsti, porovná pověst s pohádkou, dokáže najít pravdivé jádro, přečte si knihu tohoto žánru a seznámí se s regionálními pověstmi</p> <p>- rozliší povídku – historickou, s dětským hrdinou, fantastickou, s přírodní tematikou</p> <p>- rozliší román – historický životopisný, dobrodružný, strašidelný, western - indiánku</p> <p>- pozná základní dramatické žánry</p> <p>- uvede výrazné představitele literárních žánrů - porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování</p> <p>- upevňuje si vztah k naší zemi i k jejím regionům, poznává naši historii a její významné představitele prostřednictvím literatury - formuje si úctu k předkům a tradicím, má zájem o kořeny vlastní rodiny, národa, zajímá se o folklór</p> <p>- přečte s porozuměním ukázkou dobrodružné literatury od pravěku až po současnost, je schopen sestavit osnovu dobrodružného příběhu, charakterizovat hlavní postavy, zhodnotit jejich jednání a popsat vztahy mezi nimi</p> <p>- v ukázkách vyhledá konkrétní zeměpisné názvy a historické údaje - z vlastní čtenářské zkušenosti doplní další knihy z oblasti dobrodružné literatury - výstižně formuluje vlastní názory na četbu</p> <p>- přečte s porozuměním ukázkou z knih se zvířecím hrdinou, texty dokáže reprodukovat, vyhledá důkazy o vztahu člověka a zvířete, zhodnotí je</p> <p>- orientuje se ve vztazích mezi dětmi a rodiči, kamarády a dospělými lidmi navzájem - vyhledá humorné situace - rozliší, co je fantastické a reálné, pozná komično v absurdní nadsázce - rozliší dobro a zlo, ke zlu zaujme kritický postoj</p>	<p>Literatura umělecká a věcná</p> <p>Základní literární druhy a žánry</p> <p>- pohádka</p> <p>- pověst</p> <p>- povídka</p> <p>- román</p> <p>Základní dramatické žánry – komedie, tragédie, drama</p> <p>Nejdůležitější představitelé literárních žánrů</p> <p>Tematické rozvržení literatury</p> <p>- literatura o domově</p> <p>- literatura o minulosti</p> <p>- dobrodružná literatura</p> <p>- nevšední příběhy – ve škole, doma a mezi kamarády</p>	<p>Multikulturní výchova - předsudky, vžití stereotypy</p> <p>Mediální výchova- filmová, seriálová tvorba – fungování a vliv médií ve společnosti</p> <p>Dramatická výchova</p>